

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P.**, bývajúceho v Ž., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ú. a v Ú., G., zastúpeného JUDr. P., advokátom v H., proti žalovanej **Slovenskej republike**, za ktorú koná M., so sídlom v B., **o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 5 C 251/2009, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 24. októbra 2011 sp. zn. 11 Co 178/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Piešťany uznesením z 9. októbra 2010 č.k. 5 C 251/2009-14 žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a zamietol jeho žiadosť o ustanovenie advokáta na jeho zastupovanie v konaní. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ust. § 30, § 138 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. a vecne tým, že inštitút trov konania pôsobí preventívne a istým spôsobom chráni pred šikanóznymi žalobami. Z lustrácie v registri C Okresného súdu Piešťany mal súd preukázané, že na tamjšom súde sa vedie viacero konaní, v ktorých je žalobcom žalobca, v ktorých sa domáha zaplata sum v súvislosti s ochranou osobnosti. Súd prvého stupňa pritom uzavrel, že žalobca si svojím konaním spôsobil súčasný stav, teda, že nemá k dispozícii dostatok finančných prostriedkov na zaplata súdneho poplatku za návrh. Zároveň poukázal na to, že ak by sa domáhal majetkovej ujmy vo výške 320,60 Eur, vyplývala by mu povinnosť zaplatiť súdny poplatok 19,- Eur, ale keďže sa domáha aj náhrady nemajetkovej ujmy v sume 20 000,- Eur je povinný zaplatiť súdny poplatok vo výške 66,- Eur plus 3 % zo žalovanej sumy. Súd pritom zohľadnil, že žalobca je vo výkone trestu odňatia slobody na doživotie, je pracovne zaradený, má pravidelný mesačný príjem, z ktorého

môže súdny poplatok 19,- Eur zo svojho pravidelného, hoci nízkeho príjmu uhradiť. Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy v sume 20 000,- Eur uviedol, že ide o svojvoľné uplatňovanie práva. Z uvedených dôvodov súd žalobcovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v konaní nepriznal. Žalobcovi neustanovil advokáta na jeho zastupovanie v konaní a poučil ho o možnosti požiadať o poskytnutie právnej pomoci v zmysle zákona č. 327/2005 Z.z.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobcu uznesením z 24. októbra 2011 sp. zn. 11 Co 178/2010 napadnuté uznesenie potvrdil. Preskúmaním veci v odvolacom konaní dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne, keďže súd prvého stupňa správne posúdil, že zistené pomery žiadateľa neodôvodňujú priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ako aj to, že žalobca nespĺnil ani druhú podmienku pre priznanie oslobodenia stanovenú v § 138 ods. 1 O.s.p., a to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva.

Uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, v ktorom navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov oboch stupňov a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že v konaní došlo k vade konania podľa § 237 písm. c/, f/ O.s.p. Uviedol, že tým, že súdy mu nepriznali oslobodenie od súdnych poplatkov a neustanovili mu advokáta, ktorý ho bude v konaní zastupovať, mu odňali možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Nesúhlasil so záverom oboch súdov, že nespĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov a že v konaní ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Postupom a rozhodnutiami oboch súdov bol vytvorený stav, ktorý mu bráni v prejednaní jeho veci pred nezávislým a nestranným súdom. V čom spočíva vada konania podľa § 237 písm. c/ O.s.p. neuviedol.

Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (pozn. dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutie z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, (len) pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže napadnutým je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť proti nemu smerujúceho dovolania vyvodiť z týchto ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Žalobca netvrdil, že by konanie v danej veci bolo postihnuté vadou konania uvedenou v ustanovení § 237 písm. a/, b/, d/, e/ a g/ O.s.p.; existencia takej vady v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ v dovolaní výslovne namieta vadu podľa § 237 písm. c/ O.s.p. a podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že pri rozhodovaní o ním podanej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov mu bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť pred súdom konať.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho – zákonu sa priečiaceho procesného postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie.

Činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 138 ods. 1 O.s.p. a § 30 O.s.p.), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval). Samotným právnym posúdením veci ale nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (vid' uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov považované (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003).

Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že odvolací súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru o nesplnení podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov a neustanovenie zástupcu z radov advokátov, dovolací súd poznamenáva, že rozhodnutím o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a o neustanovení zástupcu z radov advokátov žalobcovi nebola žalobcovi odňatá možnosť pred súdom konať. Tento záver vyplýva z toho, že Občiansky súdny poriadok dáva odňatie možnosti pred súdom konať výslovne do súvislosti s faktickým

procesným postupom súdu, nie s jeho právnym posúdením určitej otázky (vrátane otázky splnenia podmienok pre oslobodenie od súdneho poplatku a podmienok pre ustanovenie zástupcu účastníka konania súdom). Pokiaľ by sa aj prípadne súd pri rozhodovaní (posudzovaní tejto otázky) dopustil omylu v aplikácii práva, mal by jeho postup za následok nesprávne rozhodnutie, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa súdy dopustili porušenia procesných oprávnení žalobcu majúcich za následok odňatie mu možnosti pred súdom konať; obsah spisu nedáva podklad pre záver, že mu nepriznali oslobodenie od súdnych poplatkov a neustanovili zástupcu z radov advokátov, hoci pre to boli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že v posudzovanej veci postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalobcu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľ v dovolaní namietal tiež vadu konania podľa § 237 písm. c/ O.s.p., t.j., že účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, dovolací súd nezistil ani existenciu tejto vady konania. V konaní nebolo preukázané (ani žalobcom tvrdené), že by v prípade žalobcu išlo o osobu bez spôsobilosti na právne úkony (por. ustanovenie § 7 a nasl. Občianskeho zákonníka) a pokiaľ mal na mysli skutočnosť, že mu súdom nebol ustanovený zástupca na zastupovanie v tomto konaní, dovolací súd dáva do pozornosti skutočnosť, že rozhodnutím z 5. júna 2013 sp. zn. 2 N 1084/2012 (3347/2013) Centrum právnej pomoci v Žiline určil žalobcovi advokáta na zastupovanie v tomto konaní, Mgr. Martina Bereca.

Keďže procesná prípustnosť dovolania žalobcu proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa nevyplýva ani z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol toto jeho dovolanie ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že jej žiadne nevznikli a žalovaná si ich ani neuplatňovala.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júla 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová